

Правила поводження з вибухонебезпечними предметами

Красива і багата земля України. Рясніє вона корисними копалинами, лісами, озерами та річками, садами та хлібами. Але земля нашої країни ще таїть неждану небезпеку. Майже шістдесят років минуло з тих пір, як закінчилася Велика Вітчизняна війна, а земля все не перестає воювати.

На жаль в Україні ніколи не публікували повні статистичні дані про загибель людей (особливо дітей), які підірвалися на іржавому металі Великої Вітчизняної війни. Але факт залишається фактом - декілька загиблих у рік - трагічна реальність. Гинуть дорослі, намагаючись здати небезпечну знахідку в пункт прийому металобрухту або при спробі розібрати пристрій з метою отримати вибухову речовину; гинуть діти, які з цікавості підкладають боєприпаси у багаття.

Доречи, знайти сьогодні «небезпечну іграшку» можна практично скрізь: в лісі, в старому окопі, на свіжозораному полі, на власному городі і навіть на вулицях міст. І якщо вибухові пристрої серійного зразка легко розпізнати за зовнішнім виглядом і діяти відповідно до ситуації, то саморобні вибухівки, що можуть з'явитися на вулицях міст і селищ визначити набагато складніше. Небезпека терористичних актів, від яких не застрахована жодна країна світу, робить питання поводження із невідомими, залишеними без догляду речами досить актуальним.

Тому, фахівці цивільного захисту рекомендують вчителям і батькам обов'язково проводити з дітьми бесіди щодо поводження з невідомими предметами і механізмами.

Мета даної розробки - допомогти реально оцінити ступінь небезпеки знахідки і результати некоректного з нею поводження, а також дати деякі поради щодо дій при знаходженні вибухових пристроїв.

Під вибухонебезпечними предметами слід розуміти будь-які пристрої, засоби, підозрілі предмети, які здатні за певних умов (або при дії на них) вибухати.

До вибухонебезпечних предметів відносяться:

- вибухові речовини — хімічні з'єднання або суміші, здатні під впливом певних зовнішніх дій (нагрівання, удар, тертя, вибух іншого вибухового пристрою) до швидкого хімічного перетворення, що саморозповсюджується, з виділенням великої кількості енергії і утворенням газів.
- боєприпаси - вироби військової техніки одноразового вживання, призначені для поразки живої сили супротивника. До боєприпасів відносяться:
  - бойові частки ракет;
  - авіаційні бомби;

- артилерійські боєприпаси (снаряди, міни);
- інженерні боєприпаси (протитанкові і протипіхотні міни);
- ручні гранати;
- стрілецькі боєприпаси (патрони до пістолетів, карабінів, автоматів тощо).

- піротехнічні засоби:
  - патрони (сигнальні, освітлювальні, імітаційні, спеціальні);
  - вибухові пакети;
  - петарди.

- ракети (освітлювальні, сигнальні);
  - гранати;
  - димові шашки.

- саморобні вибухові пристрої - це пристрої, в яких застосований хоча б один елемент конструкції саморобного виготовлення:
  - саморобні міни-пастки;
  - міни сюрпризи, що імітують предмети домашнього побуту, дитячі іграшки або речі, що привертають увагу.

Як правило, при знаходженні серійних мін, снарядів, гранат дорослі люди негайно викликають фахівців, які убезпечують район і знешкоджують небезпечні знахідки в установленому порядку. Інша справа – діти. Природна цікавість спонукає їх на страшні експерименти. Діти підкладають боєприпаси у багаття, випробують їх на міцність ударами, намагаються розібрати, приносять додому, у двір, в школу. Тому так важливо пояснити наслідки подібних дій, навчити правилам поведінки у таких ситуаціях.

У разі знаходження вибухонебезпечного пристрою ЗАБОРОНЕНО:

- Наближатися до предмету;
- Пересувати його або брати в руки;

- Розряджати, кидати, ударяти по ньому;
- Розпалювати поряд багаття або кидати в нього предмет;
- Приносити предмет до дому, у табір, школу.

Необхідно негайно повідомити міліцію або дорослих про знахідку!

Земля таїть багато небезпечних знахідок, на які можна натрапити під час прогулянок лісом, походів і стати їх жертвами, навіть, не підозрюючи про це. Ніхто не може гарантувати, що у землі під багаттям, розкладеним на лісовій галявині, не ховаються снаряди часів війни.

Під час прогулянок в лісі або в туристичному поході:

- 1. Ретельно вибирайте місце для багаття. Воно повинно бути на достатній відстані від траншей і окопів, що залишилися з війни.**
- 2. Перед розведенням багаття в радіусі п'яти метрів перевірте ґрунт на наявність вибухонебезпечних предметів щупом (або лопатою обережно зніміть верхній шар ґрунту, перекопайте землю на глибину 40-50 см).**
- 3. Користуватися старими багаттями не завжди безпечно. Там можуть виявитися підкинуті військові «трофеї» або такі, що не вибухнули.**
- 4. У жодному випадку не підходьте до знайдених багать, що горять (особливо вночі). В цьому багатті може виявитися предмет, що може вибухнути.**

Практично всі вибухові речовини отруйні, чутливі до механічних дій і нагрівання. Поводження з ними вимагає граничної уваги і обережності!

Пам'ятайте! Розмінуванням, знешкодженням або знищенням вибухонебезпечних предметів займаються тільки підготовлені фахівці-сапери, допущені до цього виду робіт.

Однією з серйозних загроз сучасного суспільства є тероризм. Майже кожного дня ми чуємо про здійснення терористичних актів у яких гинуть люди. Більшість цих актів проходить з використанням вибухових пристроїв. І це, як правило, саморобні, нестандартні пристрої, які складно відшукати, знешкодити або ліквідувати. Злочинці, як правило, поміщають їх в звичайні портфелі, сумки, банки, пакети і потім, ніби випадково, залишають в багатолюдних місцях. У такому разі важко відрізнити сумку з вибухівкою від такої ж сумки, дійсно забутої розсіяним пасажиром в трамваї, тролейбусі або автобусі. Часто такі міни – пастки мають досить привабливий вигляд. Відомі випадки застосування таких мін у авторучках, мобільних телефонах, гаманцях, дитячих іграшках.

От чому вимагають особливої уваги бездоглядні предмети в транспорті, кінотеатрі, магазині, на вокзалі або мітингу.

Люди часто гублять свої речі і, на щастя, не кожна з них несе небезпеку, але є кілька ознак, що дозволяють запідозрити вибуховий пристрій. Слід звертати увагу на:

- припарковані біля будівель автомашини, власник яких невідомий або державні номери якого не знайомі мешканцям, а також коли автомобіль здається безхазяйним;**
- наявність у знайденому механізмі антени або приєднаних до нього дротів;**
- звуки, що лунають від предмету (цокання годинника, сигнали через певний проміжок часу), мигтіння індикаторної лампочки;**
- наявність джерел живлення на механізмі або поряд з ним (батареї, акумулятори тощо);**
- наявність розтяжки дротів, або дротів, що тягнуться від механізму на велику відстань;**
- специфічний запах.**

Якщо знайдений предмет не повинен, як Вам здається, знаходитися «в цьому місці і в цей час», не залишайте цей факт без уваги.

Якщо ви знайшли забуту річ в громадському транспорті, опитайте людей, що знаходяться поряд. Постарайтеся встановити, чия вона або хто міг її залишити. Якщо господар не встановлений, негайно повідомте про знахідку водія (кондуктора).

У разі знаходження підозрілого предмету в під'їзді свого будинку, опитайте сусідів, можливо, він належить їм. При неможливості встановлення власника — негайно повідомте про знахідку у ваше відділення міліції.

Якщо ви знайшли підозрілий предмет в установі, негайно повідомте про знахідку адміністрацію.

При знаходженні вибухонебезпечного пристрою:

- 1. Негайно повідомте чергові служби органів внутрішніх справ, цивільного захисту.**
- 2. Не підходьте до предмету, не торкайтеся і не пересувайте його, не допускайте до знахідки інших людей.**
- 3. Припинити всі види робіт в районі виявлення вибухонебезпечного предмету.**
- 4. Не користуйтеся засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух).**

5. Дочекайтеся прибуття фахівців, вкажіть місце знахідки та повідомте час її виявлення.

Пам'ятайте! Одна з основних причин нещасних випадків з вибуховими пристроями – грубе порушення елементарних правил безпеки.

У випадку, коли в будинку знайдено вибуховий пристрій і Вас евакуюють:

- одягніть одяг з довгими рукавами, щільні брюки і взуття на товстій підшві. Це може захистити від осколків скла;

- візьміть документи (паспорт, свідоцтво про народження дітей тощо), гроші;

- під час евакуації слідуйте маршрутом, вказаним органами, що проводять евакуацію. Не намагайтеся "зрізати" шлях, тому що деякі райони або зони можуть бути закриті для пересування.

- тримайтеся подалі від ліній енергопостачання, що впали.

Якщо Ваш будинок (квартира) опинилися поблизу епіцентру вибуху:

- обережно обійдіть всі приміщення, щоб перевірити чи немає витоків води, газу, спалахів і т.п. У темряві в жодному випадку не запалюйте сірника або свічки - користуйтеся ліхтариком;

- негайно вимкніть всі електроприлади, перекрийте газ, воду;

- з безпечного місця зателефонуйте рідним та близьким і стисло повідомте про своє місцезнаходження, самопочуття;

- перевірте, як йдуть справи у сусідів - їм може знадобитися допомога.

Якщо Ви опинилися поблизу вибуху, стримайте свою цікавість і не намагайтеся наблизитись до епіцентру, щоб подивитись або допомогти рятувальникам. Найкраще, що Ви можете зробити – залишити небезпечне місце. До того ж, варто знати, що зловмисники часто встановлюють бомби парами, щоб, через деякий час після вибуху першої з них, пролунав другий вибух. Зловмисники розраховують на те, що після першого вибуху на його місці зберуться люди, у тому числі і представники силових структур, і, при повторному вибуху, жертв буде набагато більше.

Ще раз нагадаємо:

- Не робіть самостійно ніяких дій із знахідками або підозрілими предметами, які можуть виявитися вибуховими пристроями — це може привести до їх вибуху, численних жертв і

руйнувань!

- Якщо ви помітили річ без господаря, треба звернутися до працівника міліції або іншого посадовця. Не можна торкатися до знахідки.

- Не користуйтеся мобільним та радіо зв'язком поблизу підозрілої знахідки.

Іноді терористи використовують поштовий канал. Так, вибухом пристрою, присланого в поштовому конверті, був покалічений секретар військового аташе британського посольства в США, а також секретар експерта з ракет професора Пільца в Німеччині.

Для листів з пластиковою міною характерна незвичайна товщина, пружність, вага не менше 50 г і ретельна упаковка. На конверті можуть бути різні плями, проколи, можливий специфічний запах. Повинно насторожити настирне бажання вручити лист неодмінно в руки адресата і написи типу: «розкрити тільки особисто», «особисто в руки», «секретно» і т.п. Підозрілий лист не можна відкривати, згинати, нагрівати або опускати у воду.

Поради керівнику навчального закладу:

Останнім часом почастишали випадки телефонних загроз про мінування приміщень та виявлення підозрілих предметів, які можуть виявитися вибуховими пристроями. Що робити для зменшення вірогідності пронесення їх на територію закладу? Як поводитися при їх виявленні?

Пропонуємо заходи попереджувального характеру:

- посилити пропускний режим при вході і в'їзді на територію закладу, установку систем сигналізації, і відеоспостереження;**
- проводити обходи території закладу і періодичну перевірку складських приміщень на предмет своєчасного виявлення вибухових пристроїв або підозрілих предметів;**
- організувати проведення сумісно із працівниками цивільного захисту, правоохоронних органів інструктажів і практичних занять з питань дій у разі загрози або виникнення надзвичайних подій.**

У разі виявлення підозрілого предмету негайно повідомте про те, що трапилося правоохоронні органи, територіальні органи управління з питань цивільного захисту.

До прибуття оперативно-слідчої групи дайте вказівку співробітникам знаходитися на безпечній відстані від знайденого предмету.

У разі потреби приступите до евакуації людей згідно наявного плану.

Забезпечте можливість безперешкодного під'їзду до місця виявлення підозрілого предмету автомашин правоохоронних органів, співробітників територіальних органів управління з

питань цивільного захисту, пожежної охорони, швидкої медичної допомоги, служб експлуатації.

Забезпечте присутність осіб, що знайшли знахідку, до прибуття оперативно-слідчої групи.

У всіх випадках дайте вказівку не наближатися, не чіпати, не розкривати і не переміщати знахідку. Зафіксуйте час її виявлення.